

สรุปว่า คุณภาพน้ำโดยรวมของทั้งสามคลองไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ควรจะเป็น

2. มลพิษทางอากาศและมลพิษทางเสียง

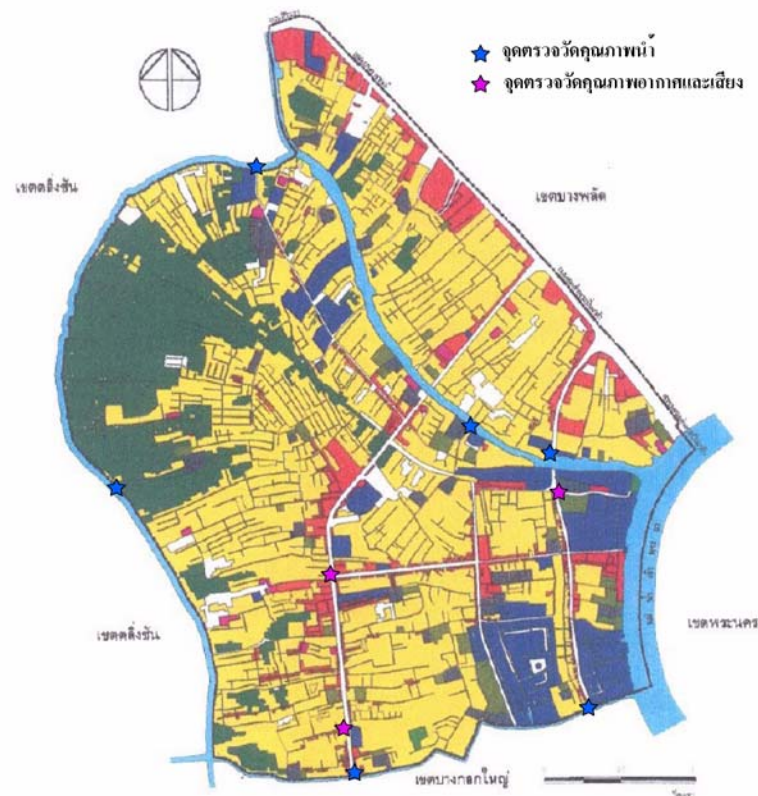
มีการศึกษาและทบทวนผลการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพอากาศและคุณภาพเสียงในเขต บางกอกน้อย ภายใต้โครงการ “กรุงเทพเมืองน่าอยู่” ที่ทำการตรวจวัดคุณภาพอากาศและคุณภาพเสียงในเขตบางกอกน้อย ตลอด 24 ชั่วโมง บริเวณชุมชนตรอกไผ่, บริเวณสามแยกไฟฉายและ บริเวณสวนสาธารณะริมทางรถไฟ มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศและคุณภาพเสียง เขตบางกอกน้อย ปี พ.ศ.2542

สถานีตรวจวัด	ดัชนีคุณภาพอากาศ						ระดับเสียงเฉลี่ย 1 ชม. [dB (A)]	
	ฝุ่นละอองรวม		ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์		ปริมาณตะกั่วเฉลี่ย			
	เฉลี่ย 24 ชม. ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		เฉลี่ย 24 ชม. ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		24 ชม. ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1. บริเวณชุมชนตรอกไผ่	71	72	<1	6	0.4520	0.0038	65.5	69.1
2. บริเวณสามแยกไฟฉาย	464	282	46	26	1.1085	0.0034	80.7	80.6
3. บริเวณสวนสาธารณะ ริมทางรถไฟ	95	156	<1	14	0.6218	0.0040	75.1	76.4
ค่ามาตรฐานตามประกาศ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2538)	330		300		10		-	

ที่มา: สำนักผังเมือง(2545ข: 4-13)

สรุปผลการตรวจวัดทั้ง 2 ครั้ง ในทุกสถานีตรวจวัดพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2538)

ภาพที่ 3.34 แผนที่แสดงจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำ ปี พ.ศ.2544 และจุดตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียง ปี พ.ศ.2542 เขตบางกอกน้อย

จากผลสรุปของการตรวจวัดคุณภาพน้ำ อากาศและเสียงข้างต้น คุณภาพอากาศและเสียงยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานแสดงว่าระบบถนนและการระบายรถในพื้นที่ยังคงใช้การได้ไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษในด้านนี้ แต่คุณภาพน้ำกลับไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะที่อยู่อาศัย ผนวกกับระบบการกำจัดของเสียและการถ่ายเทน้ำเสียลงสู่ทางน้ำต่างๆไม่ได้มาตรฐาน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของไทยที่กิจกรรมส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต ประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยปัจจัยหลัก คือ น้ำ อาทิเช่น การทำสวนที่ชาวสวนบางพื้นที่ในเขตบางกอกน้อยที่นอกจากใช้น้ำในการทำสวนแล้วยังใช้ในการอุปโภคด้วย หรือการทำข้าวเม่าของชุมชนตรอกข้าวเม่า ที่อาจค่อย ๆ ลดลงจนหมดไปในอนาคตได้

3. กากของเสีย

กากของเสีย หมายถึง สิ่งของที่เหลือใช้จากการอุปโภคบริโภคที่เสื่อมสภาพจนใช้ประโยชน์ไม่ได้แล้ว แยกออกได้ 4 ประเภท

3.1 มูลฝอยทั่วไป หรือขยะมูลฝอย ได้แก่ เศษอาหาร, พืชผัก, ผลไม้, เศษไม้, พลาสติก, กระดาษ, เศษผ้า และเศษโลหะต่างๆ เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อ ในลักษณะของการปนเปื้อน ในดิน และในน้ำ ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ ในรูปของกลิ่น ฝุ่นละออง มลพิษ และด้านอนามัย สิ่งแวดล้อม เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและพาหะนำโรคต่างๆ

3.2 สิ่งปฏิกูล ประกอบด้วยสิ่งปฏิกูลจากคน

3.3 ขยะติดเชื้อ จากโรงพยาบาลและสถานพยาบาล

3.4 กากของเสียพิเศษ ประกอบด้วย กากของเสียประเภทสารเคมีจากอุตสาหกรรมและเครื่องใช้ต่างๆจากบ้านเรือน เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์ ยางรถยนต์ และน้ำมันเหลือใช้ เป็นต้น

แหล่งกำเนิดของเสียจำแนกตามการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ 7 ประเภท คือ แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย, แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม, แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า, แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขูปโภค และสาธารณูปการ, แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา, แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา, แหล่งกำเนิดกากของเสียจากการใช้ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม

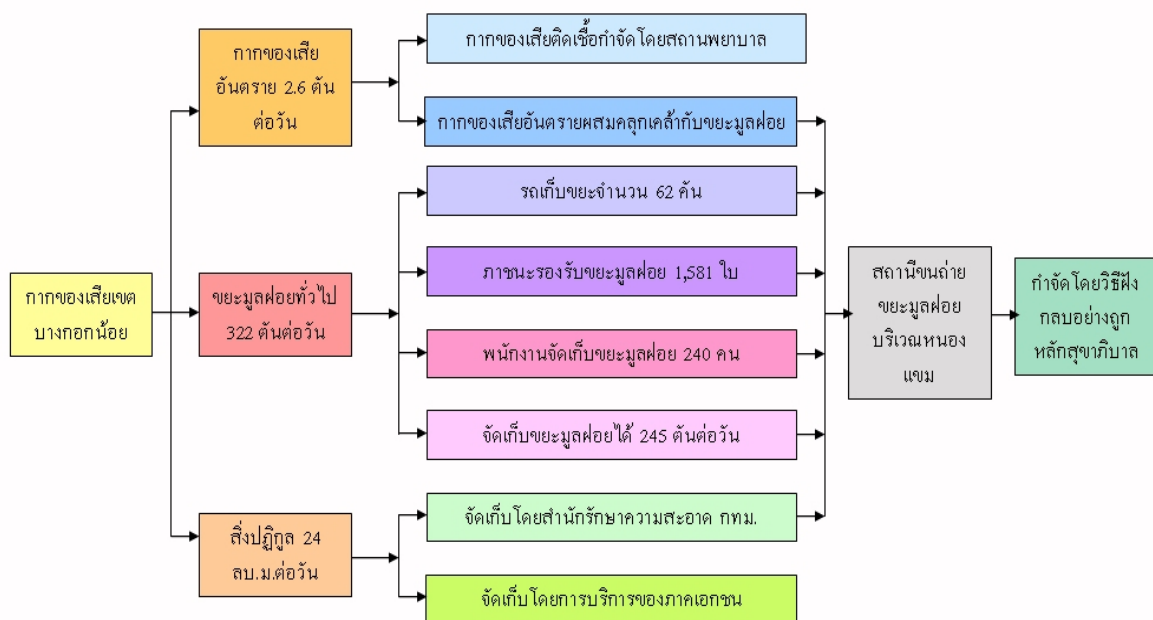
เขตบางกอกน้อยมีการจัดการและกำจัดกากของเสียในพื้นที่ ดังนี้

3.4.1 จัดภาชนะรองรับขยะมูลฝอย เป็นถังรองรับขยะมูลฝอยแบบรวม มีขนาดบรรจุ 8 ลูกบาศก์เมตร , 240 ลิตร และ 120 ลิตร จัดวางตามวางตามถนนสายหลัก ถนนสายรอง และถนนสายย่อยในระดับพื้นที่

3.4.2 ระบบการจัดเก็บขยะมูลฝอย มีรถเก็บขยะมูลฝอยหลายประเภท และหลายขนาดตั้งแต่ขนาดบรรจุ 3-20 ลูกบาศก์เมตร คอยจัดเก็บพร้อมพนักงานเก็บขยะมูลฝอยคอยบริการทั่วถึงในพื้นที่เขตบางกอกน้อย

3.4.3 อัตราในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในปัจจุบัน เท่ากับ 76.0 เปอร์เซ็นต์ หรือจัดเก็บขยะมูลฝอยได้ประมาณวันละ 245 ตัน ยังคงเหลือขยะมูลฝอยตกค้าง ประมาณวันละ 77 ตัน

3.4.4 การกำจัด นำไปยังสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยบริเวณ หนองแขม และนำไปกำจัดโดยภาคเอกชนโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ในเขตจังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 3.35 การจัดการและกำจัดกากของเสีย เขตบางกอกน้อย ปี พ.ศ.2545

ที่มา: สำนักผังเมือง(2545ข: 4-12)

แผนพัฒนา และกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเขตบางกอกน้อย

ในด้านการปกครองต้องอาศัยนโยบายเป็นหลักเบื้องต้นจากนั้นนำมาจัดทำเป็นแผน เป็นตัวชี้้นำในการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายด้านต่างๆ มาคอยควบคุม ดูแล กระบวนการ กิจกรรม และสิ่งก่อสร้างต่างๆที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่

1. แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเขตบางกอกน้อย

ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เมื่อ ปี พ.ศ.2504 แผนแต่ละฉบับมีระยะเวลาประมาณ 4 ปี จนถึงปัจจุบันอยู่ในระหว่างแผนฉบับที่ 9 ซึ่งแผนนี้ ใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบการพัฒนาของประเทศ และได้ถูกนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับต่างๆ นอกจากนั้นแผนพัฒนากรุงเทพมหานครยังรวมแนวทางของแผนมหาดไทย ฉบับต่าง ๆ , นโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร, พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 , ผลการดำเนินงานตามแผน ฉบับก่อนๆ มาจัดทำแผนฉบับต่อมาด้วย (รายละเอียดสรุปแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ฉบับแรก ปี พ.ศ.2520 จนถึงฉบับที่ 6 ในปัจจุบันดูตารางผนวกที่ ค7)

แผนนี้ทุกเขตในกรุงเทพฯ ได้นำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการรวมทั้งเขตบางกอกน้อยด้วย โดยในช่วงแผนฉบับที่ 1-2 (พ.ศ. 2520-2529)เน้นการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนแผนตั้งแต่ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2530)เป็นต้นมาจนถึงฉบับที่ 6 (พ.ศ.2549)ในปัจจุบัน เริ่มเน้นการพัฒนาคน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการพัฒนาแบบองค์รวม แต่ภาครัฐยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมในแง่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานน้ำกับการใช้งานในการสร้างเขื่อนรอบคลองระบายน้ำทำให้เกิดทัศนียภาพที่แข็งกระด้าง หรือการนำกองทุนต่าง ๆ ลงในชุมชนได้ทำลายระบบอ้อมทรัพย์ของชุมชน ซึ่งแทนที่จะเป็นผลดีต่อชุมชนกลับก่อให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้สำนักงานเขตบางกอกน้อยได้ร่วมกับสำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร และสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดทำข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยวของเขตบางกอกน้อย เป็นเขตแรกของกรุงเทพมหานคร(วศุต, 2549) เนื่องจากพื้นที่บางกอกน้อยมีศักยภาพโดดเด่นในหลายด้านไม่ว่าจะเป็นศูนย์กลางความเจริญเดิมในสมัยก่อน และมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน ศาสนสถานที่น่าสนใจ ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายแห่ง โดยมีสาระสำคัญของการจัดทำ คือ เป็นข้อมูลเบื้องต้นอย่างละเอียดในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยวของเขตบางกอกน้อย ทั้งเป็นแนวทางในการยกระดับมาตรฐานคุณภาพสินค้าผลิตภัณฑ์และบริการที่ผลิตในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น จัดประเภท และลำดับความสำคัญในการพัฒนาของกลุ่มธุรกิจและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งจัดเส้นทางท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมทั้งทางบกและทางน้ำ เช่น เส้นทางท่องเที่ยวทางบกโดยใช้จักรยาน หรือเส้นทางน้ำในคลองบางกอกน้อย โดยให้สอดคล้องกับผังการวางหรือจัดจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ และบริการ ตามลักษณะทาง

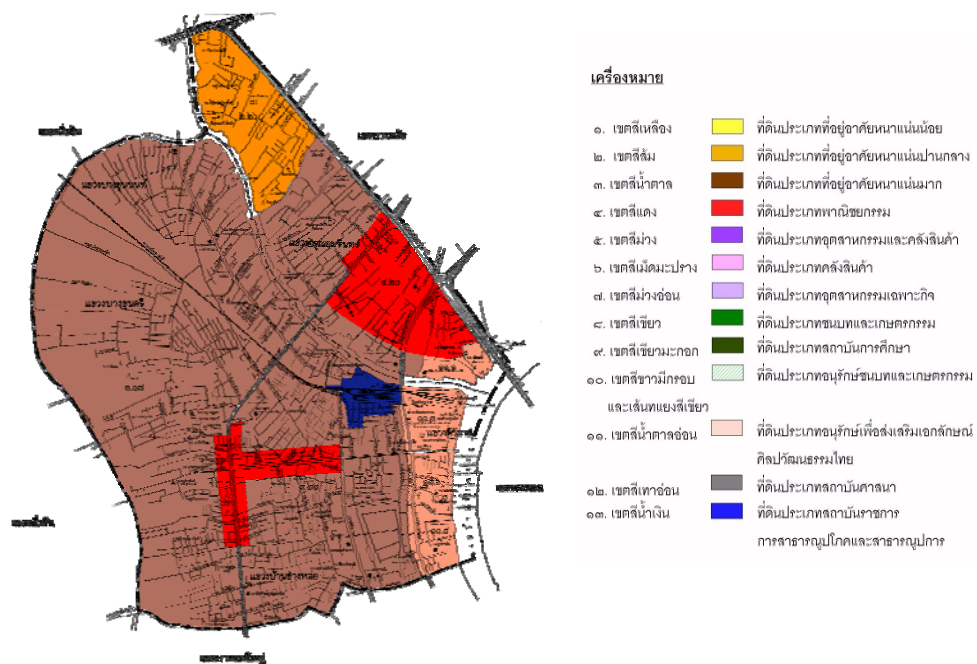
กายภาพของผังเมือง และพื้นที่เฉพาะของเขตบางกอกน้อย (สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางกอกน้อยและสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่ง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548: 1-4)

2. กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเขตบางกอกน้อย

การพัฒนาในด้านต่างๆจะให้บรรลุผลบางครั้งต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายด้านต่างๆมา กำกับ ดูแล กฎหมายและข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องมีอยู่หลายฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับมีความเหมาะสม ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดมาตรการที่แตกต่างกัน กฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง(สำนักนโยบายและ แผนสิ่งแวดล้อม, 2537: 118-121) มีดังนี้

2.1 พระราชบัญญัติผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2535

กฎกระทรวงฉบับที่ 116 (พ.ศ.2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติ การผังเมือง พ.ศ.2518 มีสาระสำคัญ คือ กำหนดเขตการใช้ผังเมืองรวม ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด โดยกำหนดประเภทการใช้ที่ดิน ได้แก่ ที่ดินอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปาน กลาง ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม และที่ดินประเภทสถาบัน ราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ พร้อมทั้งกำหนดสัดส่วนหรือร้อยละของการใช้ ประโยชน์ที่ดินสำหรับกิจกรรมอื่นๆ และข้อห้ามการใช้ประโยชน์ที่ดินสำหรับกิจกรรมต่างๆในแต่ ละบริเวณของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนด

ภาพที่ 3.36 ฟังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ที่มา: กรุงเทพมหานคร(2544ก)

2.2 กฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (2535) ออกตามความในมาตรา 5(3) และมาตรา 8 (1) (4) (6) (7) และ(8) สาระสำคัญ คือ กำหนดเกี่ยวกับการสร้างอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่พิเศษ เพื่อใช้ควบคุมการก่อสร้างอาคารให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง บรรเทาความหนาแน่นเกี่ยวกับการสัญจรบริเวณถนนเป็นหลัก โดยสามารถสร้างอาคารดังกล่าวได้บนถนนและซอยที่มีความกว้างถนนเกิน 10.00 เมตร ขึ้นไปในเขตบางกอกน้อย ได้แก่ ถนนอรุณอมรินทร์(ช่วงนอกพื้นที่เขตอนุรักษฯและช่วงตัดใหม่), ถนนอิสรภาพ, ถนนจรัญสนิทวงศ์, ถนนพรานนก, ถนนบางกอกน้อย-ตลิ่งชัน, ซอยจรัญสนิทวงศ์ 13 (พาณิชย์การธนบุรี) รวมทั้งกำหนดมาตรฐานงานก่อสร้างสาธารณูปโภคภายในอาคารให้มีคุณภาพ

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องบริเวณห้ามก่อสร้างอาคาร ดัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนแปลงอาคารบางชนิด หรือบางประเภทภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จ

เจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2535 สาระสำคัญ คือ เป็นการกำหนดพื้นที่ที่ห้ามสร้างอาคารบางประเภท ตลอดจนกำหนดความสูงของอาคารในพื้นที่อนุรักษ์ของฝั่งธนบุรี

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงอาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในท้องที่ แขวงบางขุนศรี แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย แขวงวัดอรุณ แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ แขวงวัดหิรัญรูจี แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2539 สาระสำคัญ คือ ใช้ควบคุมทัศนียภาพ หรือมุมมองบริเวณพระปรางค์วัดอรุณราชวราราม อันเป็นโบราณสถานที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม เป็นมาตรการควบคุมในระดับมุมมองของเมือง

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของกรุงเทพมหานคร และเขตบางกอกน้อย วิวัฒนาการทางกายภาพ, เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม, สภาพสิ่งแวดล้อมและแผนพัฒนาและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเขตบางกอกน้อยที่ผ่านมา สรุปได้ว่า บางกอกน้อยเป็นเขตที่มีการพัฒนาช้าไม่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเหมือนเขตในใจกลางกรุงเทพมหานคร แต่ก็เป็นที่ที่มีศักยภาพเทียบได้เท่ากับเขตอื่น ๆ เป็นทั้งแหล่งที่มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนมาแต่ครั้งอดีตและยังคงอยู่อาศัยต่อเนื่องยาวนานมาจนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย แต่ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทางบกที่แผ่กระจายไปไม่เต็มพื้นที่ทำให้ยังคงเหลือพื้นที่สีเขียวเกษตรกรรมทำสวนอยู่ ระบบถนนย่อยมีการผสมผสานการใช้งานกับระบบการสัญจรทางน้ำในลักษณะที่มีทั้งเกี่ยวคู่กันและขัดขวางกัน ซึ่งปัจจุบันเรายังสามารถพบเห็นชุมชนดั้งเดิมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมได้ ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของเขตบางกอกน้อยที่ต่างจากเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร